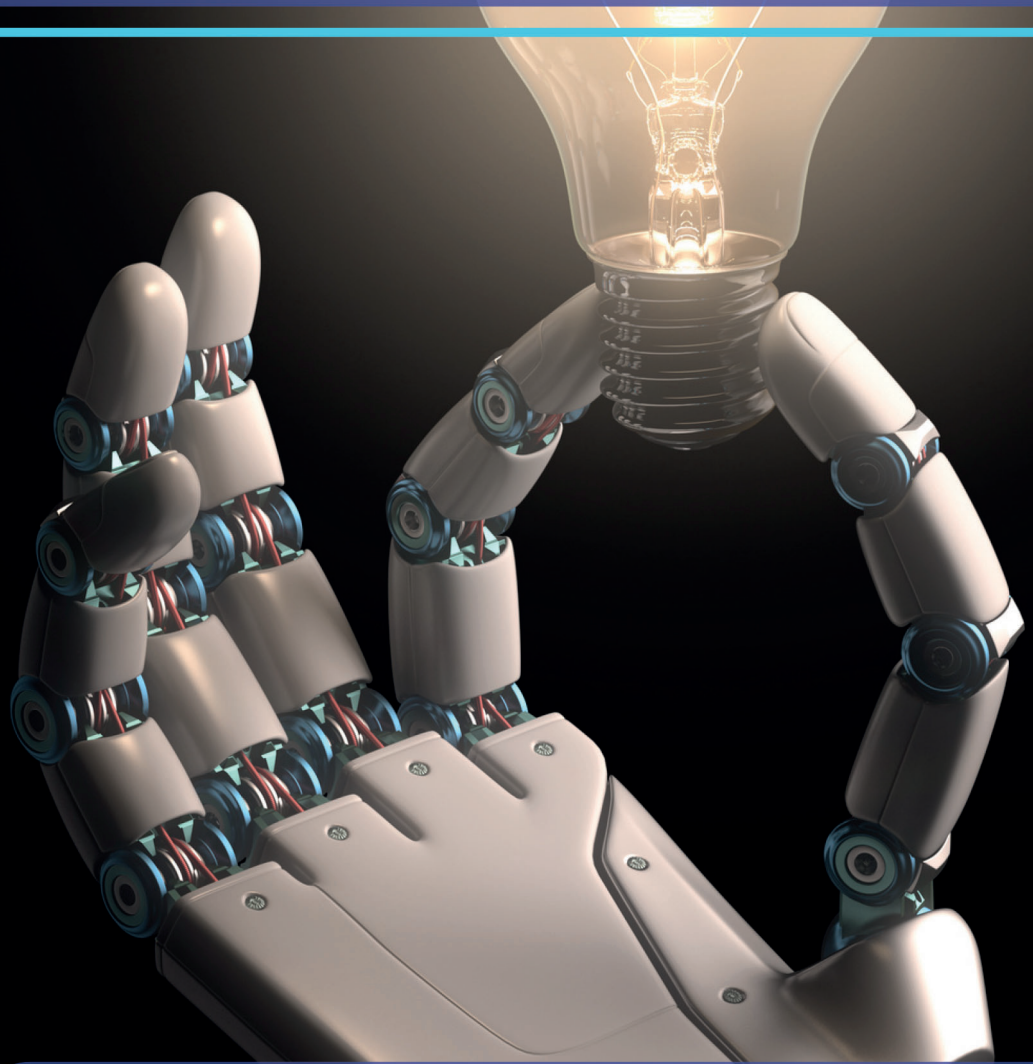
Наукові перспективи
Видавнича група

НАУКА і ТЕХНІКА СЬОГОДНІ

№ 3 (31)
2024

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

З Україною в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук із державного управління»

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)

Випуск № 3(31) 2024

Київ – 2024

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences in Public Administration»

Public organization «Association of Scientists of Ukraine”

"Science and technology today"

("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series, "Physical and mathematical sciences" series, "Technics" series)

Issue № 3(31) 2024

Kiev – 2024

ISSN 2786-6025 Online
УДК 001.32:1 /3](477)(02)

DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-3(31)

«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)»: журнал. 2024. № 3(31) 2024. С. 1055

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 - Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), Християнської академії педагогічних наук України» та Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання

Рекомендовано до видавництва Президією Всеукраїнської Асамблеї докторів наук з державного управління (Рішення від 25.03.2024, № 9/3-24)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Артемчук Володимир Олександрович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України (Київ, Україна)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович — доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент,заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізінюк Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи"Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інститут автоматики, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Квасніков Володимир Павлович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково–дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куницький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор , професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbiNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісій цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульюса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHR, член EDEN, член-кореспондент RedNAC, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненськеого державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмаїльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завдувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПрН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охріменко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук , завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРаТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи"Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакії. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2024
© Видавнича група «Наукові перспективи», 2024

№ 3(31)
2024
НАУКА і ТЕХНІКА СЬОГОДНІ
серії: право, економіка, педагогіка, техніка, фізико-математичні науки

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Андрусяк І.П. 14
ЗАСТОСУВАННЯ ПРОАКТИВНОГО, КОМПЛЕКСНОГО ПІДХОДУ У СФЕРІ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Бобко В,Г. 23
ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ У СПРАВАХ ПРО ВИДАЧУ І ПРОДОВЖЕННЯ СУДОМ ОБМЕЖУВАЛЬНОГО ПРИПИСУ

Бурячeнко О.А. 36
ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Довгань В.М. 45
ПЕРСПЕКТИВИ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Драган О.В. 57
ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПО ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИМ ТЕРИТОРІЯМ УКРАЇНИ: СУДОВА ПРАКТИКА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРІВ

Дутов М.М., Сидоренко В.В. 67
ПОЛІТИКО-ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ РОЗРОБКИ РЕГЛАМЕНТУ З УПРАВЛІННЯ ЕНЕРГЕТИЧНИМ СОЮЗОМ ЄС

Іванюра І.С., Шевченко Д.В., Зінченко А.В. 78
ЧИ ІСНУЄ ПРАВО НАРОДУ НА ПОВСТАННЯ?

Кулик М.Й., Терещенко Ю.В.,Симчук А.С. 96
ГАРАНТІЇ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ОСОБИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОСВІДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ЗМІН ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Лесняк В.Ю. 105
КОНСТИТУЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ РОЗПОДІЛУ ВЛАДИ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Маліневський О.М. 117
АДВОКАТ ЯК СУБ'ЄКТ ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ

Михайленко В.В. **130**
ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОВАДЖЕННЯ З ОТРИМАННЯ АВТОРИЗАЦІЇ АВТОРИЗОВАНОГО ЕКОНОМІЧНОГО ОПЕРАТОРА В УКРАЇНІ

Оніщик Ю.В., Коваль О.М. **142**
ЕКОНОМІЧНЕ НАСИЛЬСТВО ЯК ФОРМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Павловська Н.В. **152**
ДЕРЖАВНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ВЕТЕРИНАРНОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ

Рижиков В.С. **163**
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО НАУКОВОГО ТА ВІЙСЬКОВО-ТЕХНІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В СИСТЕМІ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Романенко Л.М. **173**
СТАТУС ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В КРАЇНАХ ЄС ЯК СТАТУС БІЖЕНЦЯ ЧИ ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ

Санжаровська Л.І. **182**
ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Сербин Р.А. **193**
ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ПРАЦІВНИКІВ В УКРАЇНІ

Сопілко І.М. **203**
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ СПОСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ ДОЗВІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ СФЕРИ МІСТОБУДУВАННЯ)

Стукало Н.Ю. **214**
КВАЛІФІКАЦІЯ ЛІКАРСЬКОЇ ПОМИЛКИ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Фарафонова І.А. **226**
МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ УКРАЇНИ ЯК ФЕНОМЕН ПРАВА

Фастовець Н.В., Власюк Т.М. **235**
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ УКРАЇНИ

Чурпіта Г.В., Кирдан Б.В., Петровський А.В. 253
ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ

Шевченко Л.В. 264
ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІЇ МОБІНГУ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

Шепель Т.П. 274
КАДРОВІ ПРОЦЕДУРИ ФОРМУВАННЯ СКЛАДУ КОМЕРЦІЙНИХ СУДІВ ЗА УЧАСТЮ ОРГАНІЗАЦІЙ БІЗНЕСУ В КРАЇНАХ ЄВРОПИ І СВІТУ (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ)

СЕРІЯ «Економіка»

Байцар А.Л., Матвіїв В.П., Бродська Х.О. 283
СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Беззубко Л.В., Положенцев Д.В., Акопов С.Е. 291
МІГРАЦІЙНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Бобиль В.В., Марценюк Л.В., Матусевич О.О., Лебедєва В.К. 302
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В ПРОЦЕСІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Гавриленко О.Є., Демешко Ю.О., Федоров О.В., Зіміна Ю.О. 316
ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ІНСТИТУТИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Кацюба І.Р., Русин-Гриник Р.Р., Шевченко С.Г. 332
ПРИНЦИПИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВ ЕНЕРГЕТИКИ В СИСТЕМІ ЦІННОСТЕЙ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Краснюк М.Т., Цалко Т.Р., Невмержицька С.М., Кулинич Ю.М. 346
ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА МОДЕЛІ У ПРОЄКТНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ НАФТОГАЗОВОЇ КОМПАНІЇ

Ливдар М.В., Новосад Д.І. 367
ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ: ІННОВАЦІЙНІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Мамонов К.А., Гой В.В., Пруненко Д.О., Коваленко Л.Б., Притула М.В. 381
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Онофрійчук А.П. **390**
КАТЕГОРІЙНИЙ БАЗИС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВИ

Семененко Ю.С. **403**
ВИКОРИСТАННЯ BIG DATA ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ

Харчук В.Ю. **416**
НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ПІДҐРУНТЯ ВРАХУВАННЯ КОМПЛАЄНС-РИЗИКУ У БІЗНЕС-ПРОЦЕСАХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Шелестова А.М. **426**
ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ БІЗНЕСУ: ПРИЗНАЧЕННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ КОМПАНІЙ

СЕРІЯ «Педагогіка»

Артюшенко А.О., Ягодін С.А., Субота В.В. **440**
ОСОБИСТІСНА РІШУЧІСТЬ І ОСОБЛИВОСТІ ЇЇ ПРОЯВУ В УЧНІВ 8-17 РОКІВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАЛЬНО-ФІЗКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Бержанір А.Л., Запорожець М.О. **450**
ФІЛОСОФСЬКІ ПІДХОДИ ДО ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СУЧАСНИХ ПАРАДИГМ ОСВІТИ

Бойчев І.І. **459**
РОЛЬ І МІСЦЕ ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ВИЩОЇ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Борщенко В.В., Тітова Г.В. **472**
ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Гаврилов І.С. **484**
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА ДО ВИКЛИКІВ ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ІНТЕГРАЦІЄЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Гагарін М.І. **492**
ФІЗИЧНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ВОЛЬОВИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ

Дорофєєв А.С. **502**
ДОСВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ

Житнухіна К.П., Юрченко О.В. 515
ПРОФЕСІЙНА МОТИВАЦІЯ ТА ЦІННІСНЕ СТАВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЇ

Катеринчук С.В., Горпинич П.А. 527
НАУКОВО -МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНАЖЕРІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ СТРІЛЬБИ

Ковальова К.В. 537
ЗАСТОСУВАННЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ СТУДЕНТІВ АГРАРІЇВ

Кулик А.Я., Ревенок В.І., Нікольський О.І., Титарчук Є.О. 557
ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ І РОЗВИТКУ ОСВІТНІХ ВІРТУАЛЬНИХ ЛАБОРАТОРІЙ В УКРАЇНІ

Кучай Т.П., Біда О.А., Чичук А.П. 570
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Кучай О.В., Кучай Т.П., Рожак Н.В. 579
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ГУМАНІТАРНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Міхалець І.В. 587
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА

Перфільєва Л.П. 597
ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧИХ УЯВЛЕНЬ І ПОНЯТЬ У ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Підлипняк І.Ю. 607
ОРГАНІЗАЦІЯ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ У РІЗНОВІКОВІЙ ГРУПІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Поліщук Н.М. 621
СОЦІАЛЬНО - ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСОБИТСТОСТІ: ОСНОВНІ НАПРЯМКИ

Пріма Р.М., Десятник К.В. 632
ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ У ВИМІРІ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Руденко Ю.О., Агаджанова С.В., Агаджанов-Гонсалес Карен Хесусович, Баталова А.Б. **643**
ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ІНТЕРАКТИВНОСТІ В СЕРЕДОВИЩІ ОНЛАЙН-КОНЕФЕРЕНЦІЙ ZOOM ЯК ШЛЯХ ДО ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ЗВО

Санівський О.М., Циганок О.О. **655**
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПРАКТИЧНОЇ РИТОРИКИ НА ЗАНЯТТЯХ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

Сокіл Л.М. **663**
ОСНОВОПОЛОЖНІ ПРИНЦИПИ РОБОТИ НАД НАРОДНОЮ СЦЕНОГРАФІЄЮ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сосницький І.О. **677**
МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК ЗАСІБ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ

Старченко А.В. **685**
ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТІСНОЇ ЗРІЛОСТІ ВИКЛАДАЧА

Тимошенко Н.Є. **693**
СОЦІАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ

Тищенко С.І., Кузнецов Є.С. **705**
НЕЙРОННІ МЕРЕЖІ ДЛЯ ЗАДАЧІ КЛАСИФІКАЦІЇ ЗОБРАЖЕНЬ

Фазан В.В., Штефан Л.А. **719**
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Хотінь Є.Г., Токовенко О.Л. **729**
ОСОБИСТА БЕЗПЕКА ТА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ У СУЧАСНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

СЕРІЯ « Техніка»

Azarov S.I., Malakhov S.V., Melkozerova O.M. **738**
GENERAL PRINCIPLES OF DAEMON UNIT SYNTHESIS AND BASIC FUNCTIONS OF THE BEHAVIORAL PROFILE COMPILATION ALGORITHM OF NETWORK USERS

Tokar V.V., Sashnova M.V. **753**
CHALLENGES AND PROSPECTS FOR ARTIFICIAL INTELLIGENCE IMPLEMENTATION IN FINTECH WITHIN THE FRAMEWORK OF EUROPEAN INTEGRATION

Арсенюк І.Р., Денисюк В.О., Зінов'єв Є.В. 767
ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РОЗРОБКА ПРОГРАМНОГО БЛОКУ РОЗПІЗНАВАННЯ ЕМОЦІЙ ЛЮДИНИ

Баюрко Н.В., Казьмірчук Н.С. 783
ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА – РУШІЙНА СИЛА СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Васильєва М.Д., Дайко І.В., Саницький А.П. 791
МЕТОД ШВИДКОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ВІДДАЛЕНИХ АБОНЕНТІВ НА ОСНОВІ КОНЦЕПЦІЇ "НУЛЬОВИХ ЗНАНЬ"

Гайдукевич С.В., Семенова Н.П., Леськів Я.А. 805
ВПЛИВ РОЗВИТКУ СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА КОМФОРТНІСТЬ ЛЮДЕЙ ТА ЗАХИСТ ВІД КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ

Горбатенко А.А., Годовиченко М.А. 819
ОСТАННІ ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В ОБЛАСТІ ГРУПОВИХ РЕКОМЕНДАЦІЙНИХ СИСТЕМ

Дубук В.І., Ковальчук Ю.Д. 831
РОЗРОБКА АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РОБОТОЮ СПОРТКОМПЛЕКСУ

Єгоров С.В., Шкварницька Т.Ю., Яреміч Т.І. 850
ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНИХ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ НА ОСНОВІ ПЕРСЕПТРОНУ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЧНИХ СИСТЕМАХ

Зінченко М.О., Яковчук О.В., Коваленко І.Г., Лазута Р.Р., Лазута Р.Г., Бригадир С.П., Журавльов Д.Ю., Волошин В.В. 861
ДОСЛІДЖЕННЯ ТА АНАЛІЗ РИЗИКІВ МЕРЕЖЕВОЇ БЕЗПЕКИ МОБІЛЬНИХ МЕРЕЖ П'ЯТОГО ПОКОЛІННЯ

Карпин Д.С., Карпин А.В., Столярчук І.Д., Лешко Р.Я., Британ В.Б. 878
ФОРМУВАННЯ РОЗКЛАДУ ЗАНЯТЬ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЗА ДОПОМОГОЮ GOOGLE CALENDAR ТА GOOGLE SHEETS

Кравченко К.А. 889
ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОСТІ У ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ДАНИХ

Криворучко О.В., Костюк Ю.В., Десятко А.М., Захаров Р.Г. 903
ВИКОРИСТАННЯ САМООРГАНІЗОВАНИХ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ДЛЯ АДАПТАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПОТРЕБ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Носко С.В., Костюк Д.В. **924**
ВИЗНАЧЕННЯ НАЙБІЛЬШ ВАЖЛИВИХ ФАЗ РОБОТИ ПОРШНЕВОГО ПРИВОДУ ІЗ ЗАХВАТНИМИ ПРИСТРОЯМИ

Півненко Ю.О., Редько І.О., Бурда Ю.О., Чередник А.Д. **932**
МАТЕРІАЛЬНИЙ БАЛАНС ТОПОК КИПЛЯЧОГО ШАРУ ДЕРЕВНОГО ПАЛИВА

Родіонов П.Ю., Полупан Ю.В., Родіонова О.В. **941**
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТЕСТУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Россомаха О.І., Пізінцалі Л.В., Александровська Н.І., Россомаха О.А., Рабоча Т.В., Малишкін О.В. **953**
ЗАВОД З УТИЛІЗАЦІЇ СУДЕН. ЧИ ПОТРІБЕН ВІН УКРАЇНІ?

Самойленко Г.Т., Селіванова А.В. **974**
ОПТИМІЗАЦІЯ ЛОГІСТИЧНИХ МАРШРУТІВ В ЕЛЕКТРОННІЙ КОМЕРЦІЇ

Смиш О.Р. **980**
ОРГАНІЗАЦІЯ ІНТЕРФЕЙСУ ДЛЯ ВЗАЄМОДІЇ З КОРИСТУВАЧЕМ В РЕКОМЕНДАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ

Стойчев М.І., Фисюк А.О. **990**
РОЛЬ ТА МІСЦЕ ПРИЙМАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ ДЕКАМЕТРОВОГО РАДІОЗВ'ЯЗКУ В ІНТЕРЕСАХ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯ РАДІОЧАСТОТНОГО СПЕКТРУ

Філіпова Л.Я., Шелестова А.М. **1003**
ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕКЛАМУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Яковчук О.В., Зінченко М.О., Лазута Р.Р., Коваленко І.Г., Процюк Ю.О., Коротченко Л.А., Атаманенко М.В., Зіборєва О.Б., Пантась С.О., Пантась І.О. **1017**
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ 5G ДО 5G ADVANCED

СЕРІЯ « Фізико-математичні науки»

Петрусь О.І., Земеров Е.В., Погосов О.Ю. **1035**
ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ З ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЄЮ ЕНЕРГОДЕФІЦИТНИХ РАЙОНІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МАЛИХ МОДУЛЬНИХ РЕАКТОРІВ (ММР)

8. Irmada, F., & Yatri, I. (2021). Keefektifan Pembelajaran Online Melalui Zoom Meeting di Masa Pandemi bagi Mahasiswa. Jurnal Basicedu, 5(4), 2423–2429. https://doi.org/10.31004/basicedu.v5i4.1245

9. Lucy A. "ZOOM MEETING MANAGEMENT STRATEGY IN THE LEARNING PROCESS DURING PANDEMIC." (2020) *Journal of Information Technology Education (JUKANTI)* 3 (2): 27–32. https://doi.org/10.37792/jukti.v3i2.219.2020.

10. Rudenko, Y., Naboka, O., Petrenko, S., Ostroha, M., Pronikova, M., & Semenikhina, O. (2022). Using Web Quests in Professional Training Student-Managers. У 2022 45th Jubilee International Convention on Information, Communication and Electronic Technology (MIPRO). IEEE. https://doi.org/10.23919/mipro55190.2022.9803400

References:

1. Vyunenko, O., Gonzalez-Agadzhanov, K., Agadzhanova, S., & Rudenko, Yu. (2023b). Informatsiini komunikatsiini tekhnolohii elektronnoho navchannia yak baza innovatsii u vyshchii osviti [Information communication technologies of electronic learning as the base of innovations in higher education]. Osvita. Innovatyka. Praktyka [Education. Innovation. Practice], 11(4), 13–19. https://doi.org/10.31110/2616-650x-vol11i4-002 [in Ukrainian].

2. Gaitan, O. M. (2022). Porivnialnyi analiz mozhlyvostei vykorystannia instrumentariiu vebinaroriientovanykh platform Zoom, Google Meet ta Microsoft Teams v onlain-navchanni [Comparative analysis of the possibilities of using webinar-oriented platforms Zoom, Google Meet ta Microsoft Teams in online learning]. Information Technologies and Learning Tools, 87(1), 33–67. https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4441 [in Ukrainian].

3. Zoom official website https://zoom.us/

4. Soroka I. M. (2020) Zoom yak instrument dlia orhanizatsii dystantsiinoho navchannia [Zoom as a tool for organizing distance education] // Latest information and communication technologies in education: mater. VI All-Ukrainian Scientific and practical Internet Conf. of young scientists and students (Poltava, November 18-19, 2020). Poltava: PP "Astraya",. P. 29-30. [in Ukrainian].

5. Stechkevich O. (2021) Orhanizatsiia roboty z khmarnoiu platformoiu dlia provedennia onlain video-konferentsii ta vebinariv Zoom [Organization of work with the cloud platform for online video conferences and Zoom webinars]. https://www.youtube.com/watch?v=EA8j8nFBF7k. Ali, M., & Miraz, M. H. (2020). Assesment of Delivery Platforms and Online Pedagogy Requirements. У 2020 International Conference on Computing, Electronics & Communications Engineering (iCCECE). IEEE. https://doi.org/10.1109/iccece49321.2020.9231220 Covetry L. Video conferencing in higher education https://www.researchgate.net/publication/262361293_Video_conferencing_in_higher_education 2020. [in Ukrainian].

6. Ali, M., & Miraz, M. H. (2020). Assesment of Delivery Platforms and Online Pedagogy Requirements. У 2020 International Conference on Computing, Electronics & Communications Engineering (iCCECE). IEEE. https://doi.org/10.1109/iccece49321.2020.9231220 Covetry L. Video conferencing in higher education https://www.researchgate.net/publication/262361293_Video_conferencing_in_higher_education 2020.

7. Glitten.S (2021) The enterprise guide to video conferencing/ https://www.techtarget.com/searchunifiedcommunications/The-enterprise-guide-to-video-conferencing/

8. Irmada, F., & Yatri, I. (2021). Keefektifan Pembelajaran Online Melalui Zoom Meeting di Masa Pandemi bagi Mahasiswa. Jurnal Basicedu, 5(4), 2423–2429. https://doi.org/10.31004/basicedu.v5i4.1245

9. Lucy A. "ZOOM MEETING MANAGEMENT STRATEGY IN THE LEARNING PROCESS DURING PANDEMIC." (2020) Journal of Information Technology Education (JUKANTI) 3 (2): 27–32. https://doi.org/10.37792/jukti.v3i2.219.2020.

10. Rudenko, Y., Naboka, O., Petrenko, S., Ostroha, M., Pronikova, M., & Semenikhina, O. (2022). Using Web Quests in Professional Training Student-Managers. У 2022 45th Jubilee International Convention on Information, Communication and Electronic Technology (MIPRO). IEEE. https://doi.org/10.23919/mipro55190.2022.9803400

№ 3(31)
2024
НАУКА і ТЕХНІКА СЬОГОДНІ
серії: право, економіка, педагогіка, техніка, фізико-математичні науки

УДК 808.5 (075.8)

https://doi.org/10.52058/2786-6025-2024-3(31)-655-662

Санівський Олександр Михайлович кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, 20300, http://orcid.org/0000-0002-9312-9369

Циганок Оксана Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, м. Умань, 20300, http://orcid.org/0000-0003-0898-6882

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПРАКТИЧНОЇ РИТОРИКИ НА ЗАНЯТТЯХ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН

Анотація. З розвитком процесів гуманізації та демократизації в українському суспільстві закономірно пожвавлюється науковий інтерес до загальної риторики, її теорії і практики, яка формує думку, мовленнєву майстерність, морально-етичні почуття, виховує мовно-естетичний смак. Теоретично обґрунтовано доцільність використання елементів практичної риторики на заняттях літературознавчих дисциплін, проаналізовано різні підходи до визначення сутності та структури риторичної компетентності. Установлено, що риторичні вміння є професійно необхідними для майбутнього педагога, а риторична освіта сприяє розвитку цілої системи особистісних якостей молодої людини (культури мислення, мовлення, поведінки, спілкування, виконавської майстерності, емоційної культури). На основі аналізу тлумачень поняття «риторична компетентність» різними науковцями з'ясовано, що риторична компетентність майбутнього педагога – це поєднання теоретичної та практичної готовності фахівця до продукування текстів різного типу відповідно до мети і ситуації публічного мовлення, умілого використання риторичних засобів з метою впливу на адресата в процесі мовної комунікації, риторичного й особистісного самовдосконалення. У процесі дослідження виділено структурні компоненти риторичної компетентності: риторичні знання, уміння, набір необхідних якостей особистості, відповідні ціннісні орієнтації, досконале володіння мовленнєвою стратегією і тактикою, уміння керувати комунікативним процесом та здійснювати бажаний вплив на аудиторію. Зазначено, що для ефективного здійснення професійно-риторичної діяльності майбутнього педагога необхідно знати предмет риторики, її тематику, термінологію, систему законів риторики.

Ключові слова: методика формування риторичної компетентності, майбутні учителі української мови і літератури, риторика, риторична діяльність, риторична культура, риторична компетентність.

Sanivskyi Oleksandr Mykhailovych Ph.D., Associate professor of Pedagogical Sciences of the Department of Ukrainian Literature, Ukrainian Studies and Methods of Teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, 20300, http://orcid.org/0000-0002-9312-9369

Tsyhanok Oksana Oleksandrivna Ph.D., Associate professor of Pedagogical Sciences of the Department of Ukrainian Literature, Ukrainian Studies and Methods of Teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, 20300, http://orcid.org/0000-0003-0898-6882

USE OF ELEMENTS OF PRACTICAL RHETORIC IN LITERATURE COURSES

Abstract. With the development of the processes of humanization and democratization in Ukrainian society, the scientific interest in general rhetoric, its theory and practice, which forms thought, speech skills, moral and ethical feelings, and educates linguistic and aesthetic taste, naturally revives. The expediency of using elements of practical rhetoric in classes of literary disciplines is theoretically substantiated, various approaches to determining the essence and structure of rhetorical competence are analyzed. It was established that rhetorical skills are professionally necessary for a future teacher, and rhetorical education contributes to the development of a whole system of personal qualities of a young person (culture of thinking, speech, behavior, communication, performance skills, emotional culture). Based on the analysis of the interpretations of the concept of "rhetorical competence" by various scientists, it was found that the rhetorical competence of the future teacher is a combination of theoretical and practical readiness of the specialist to produce texts of various types in accordance with the purpose and situation of public speaking, skillful use of rhetorical means to influence the addressee in the process of language communication, rhetorical and personal self-improvement. In the process of research, the structural components of rhetorical competence are highlighted: rhetorical knowledge, skills, a set of necessary personality qualities, appropriate value orientations, perfect mastery of speech strategy and tactics, the ability to manage the communicative process and exert the desired influence on the audience. It is noted that in order to effectively carry out the professional and rhetorical activity of the future teacher, it is necessary to know the subject of rhetoric, its subject matter, terminology, and the system of rhetorical laws.

Keywords: method of formation of rhetorical competence, future teachers of the Ukrainian language and literature, rhetoric, rhetorical activity, rhetorical culture, rhetorical competence.

Постановка проблеми. Модернізація освіти, задекларована в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Державній національній програмі «Освіта» (Україна XXI століття), Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, Концепції мовної освіти України, Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти, Національній стратегії розвитку освіти в Україні, а також інтенсивні соціокультурні трансформації, глобалізаційні комунікативні процеси пожвавлюють інтерес дослідників до особистості фахівця освітньої галузі, покликаного успішно виконувати соціальні запити, розв'язувати професійні завдання в мінливих умовах сучасного суспільства. Для фахівця освітньої галузі надважливо не лише вільно володіти державною мовою, накопичувати комунікативний досвід з урахуванням життєвих і професійних ситуацій, а й опановувати таємниці риторичного оформлення індивідуального мовлення задля ефективної міжособистісної взаємодії й продуктивної організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. У цьому контексті особливої ваги набуває проблема формування риторичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури, пов'язана з ефективним використанням досвіду спілкування в різноманітних сферах діяльності. Сприятливий ресурс для реалізації окресленої проблеми в умовах сучасного закладу вищої освіти закладено в змісті мовознавчих дисциплін, що уможливлює введення нових комунікативно значущих відомостей як підґрунтя для розвитку мовної особистості студентів, готових до ефективного спілкування, професійно зумовленої риторичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи формування риторичної компетентності майбутніх фахівців різних галузей обґрунтовано в працях В. Аннушкіна, З. Курцевої, Т. Ладиженської, Л. Мацько, А. Михальської, С. Мінєєвої, Г. Сагач, Л. Синельникової, Й. Стерніна, Л. Туміної та ін. У спеціальних дослідженнях окремі аспекти означеної проблеми розробляли Н. Голуб, Л. Горобець, А. Курінна, В. Нищета, А. Первушина, О.Ранюк, Я. Тарасевіч та ін. Аспектам удосконалення комунікативної підготовки студентів присвячено студії З. Бакум,Є. Голобородько, О. Горошкіної, Н. Дикої, С. Карамана, О. Караман, О. Копусь, О. Кучерук, А. Нікітіної, С. Омельчука, М. Пентилюк, Н. Подлевської, Л. Попової, Т. Симоненко, Г. Шелехової, В. Шляхової та ін.

Мета статті полягає в розробленні й обґрунтуванні теоретико методичних засад методики формування риторичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури у процесі вивчення мовознавчих дисциплін.

Виклад основного матеріалу. Для фахівця освітньої галузі надважливо не лише вільно володіти державною мовою, накопичувати комунікативний досвід з урахуванням життєвих і професійних ситуацій, а й опановувати таємниці риторичного оформлення індивідуального мовлення задля ефективної

міжособистісної взаємодії й продуктивної організації освітнього процесу в закладах вищої освіти. У цьому контексті особливої ваги набуває проблема формування риторичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури, пов'язана з ефективним використанням досвіду спілкування в різноманітних сферах діяльності. Сприятливий ресурс для реалізації окресленої проблеми в умовах сучасного закладу вищої освіти закладено в змісті мовознавчих дисциплін, що уможливлює введення нових комунікативно значущих відомостей як підґрунтя для розвитку мовної особистості студентів, готових до ефективного спілкування, професійно зумовленої риторичної діяльності.

Необхідною умовою ефективної риторичної підготовки майбутніх учителів є якісне сприймання й розуміння тексту (Н. Антонюк, Є. Заїка, Л. Каплан, А. Маркова, А. Новиков, А. Смирнов та ін.). Сприймання – це пізнавальний психічний процес, який охоплює цілісне відображення предметів, явищ, обставин, які виникають у процесі безпосереднього впливу подразників на органи відчуття. Основними видами сприймання у процесі риторичної діяльності є слухове та зорове, залежно від того, що необхідно зробити (записати прочитане чи почуте). Сприймання інформації під час опрацювання друкованих навчальних матеріалів відбувається за допомогою зорового аналізатора, який, охоплюючи текст абзацами, дає змогу розпізнавати надруковане. Як зазначає І. Зимня, смислове перероблення певної інформації відбувається значно краще, коли обсяг оперативної одиниці сприймання значно більший, то, безперечно, можемо говорити про зв'язок якості сприймання від розвитку риторичної навички. Риторична підготовка майбутніх фахівців може розглядатися як підсистема цілісної системи професійної підготовки, що має на меті: надати студентам систематизовані знання про особливості організації публічного мовлення; визначення основних правил підготовки до публічного виступу; особливості співпраці з аудиторіями різних типів; теорію аргументації; досконале володіння професійною термінологією; ознайомити з сучасними методиками організації професійної комунікації; технологіями побудови інноваційних стратегій спілкування, діалогічної взаємодії у професійному дискурсі. Зрозуміло, що процес формування риторичної компетентності майбутніх учителів-словесників різнобічний та довготривалий [1, с. 15]. Зауважимо, що для продуктивної взаємодії у риторичному середовищі враховуються знання основних принципів та правил ораторського мистецтва, які впливають на риторичну майстерність майбутнього вчителя української мови та літератури.

Окремого роз'яснення у контексті з'ясування психологічних особливостей студентів-філологів, пов'язаних із публічним виступом, потребує поняття тривожності. На думку науковців (О. Білоус, В. Шевченко, Д. Мольченко), «тривожність у сучасній психології розглядається як психічна

властивість, індивідуальна психологічна особливість, що виявляється в схильності людини до переживання тривоги» [2, с. 168].

Як зазначають В. Шевченко та Д. Мольченко, що «у результаті дослідження емоційної сфери людини було виявлено, що тривожність – це комплекс фундаментальних емоцій, що включають страх і такі емоції, як горе, гнів, сором, провину та іноді інтерес-збудження. Певний рівень тривожності є необхідним для людини, викликаючи потрібний рівень збудження для реалізації своєї активності, але такий рівень має бути оптимальним та залежить від індивідуальних властивостей кожної окремої людини. У випадку, коли небезпеці піддається життя людини, її фізична цілісність – з'являється тривога, що завжди пов'язана з соціальним аспектом. Вона являє собою переживання, що виникає при загрозі людині як соціальному об'єкту, коли небезпеці піддаються її положення в суспільстві: її цінності, уявлення про себе, потреби, зачіпається ядро особистості» [3, с. 232].

Риторична компетенція – це вміння управляти мисленнєво-мовленнєвою діяльністю, знання механізмів цієї діяльності. Вона забезпечує вміння мовця оцінювати свій виступ із позиції слухачів, враховувати конкретну мовленнєву ситуацію [4].

Науковці Н. Дика та О. Глазова слушно зазначають, що майбутній учитель української мови та літератури має дбати про «збагачення активного словника назвами почуттів, емоційно забарвлених слів, виконання вправ і завдань, виконуючи які, учні аналізуватимуть і висловлюватимуть власні почуття, що сприятиме удосконаленню емоційної компетентності, розвитку емпатії, а відтак успішності у спілкуванні, і врешті-решт формуванню емоційного інтелекту, розвиток якого допомагатиме встановленню рівноваги між розумом і почуттями особистості, утримуватиме від виконання дій під впливом емоцій, запобігатиме маніпулюванню з боку інших осіб» [5, с. 110]. Формування риторичної компетентності майбутніх учителів української мови та літератури у процесі навчання мовознавчих дисциплін передбачає, що викладач має ґрунтовно знати зміст і систему роботи з мовознавчих дисциплін у закладах вищої освіти, усвідомлювати і реалізовувати потужний потенціал цих дисциплін, використовувати знання із загальної та вікової психології, психолінгвістики, педагогіки та лінгводидактики. Як засвідчує практика, у майбутніх учителів української мови і літератури спостерігається недостатній рівень мотивації вивчення української мови як засобу професійної самореалізації особистості, відтак і володіння українською мовою задля спілкування, пізнання, неперервного здобуття знань.

Потребує подальшого вивчення проблема трансформації мовної та мовленнєвознавчої теорії в риторичну компетентність, що забезпечує становлення вербального складника професійної компетентності особистості. Стратегічний закон риторики полягає у створенні ефективної стратегії, тобто

певної програми дій, що є реалізацією концепції і характеризується сукупністю тих дій, які має виконати вчитель для досягнення мети уроку. Цей закон характеризується динамічністю, варіативністю та гнучкістю. Будь-яка стратегія передбачає: визначення певної мети та її диференціацію на низку конкретних запитань, які мають бути висвітлені. Також у межах дії цього риторичного закону важливе формулювання тези. Студенту-філологу необхідно передбачити ймовірність питань, які можуть виникнути під час його промови в учнів, і дати стислі відповіді. На завершення виступу майбутній педагог підбиває підсумки і робить узагальнення щодо всього сказаного. Це забезпечить змістовний, чіткий, структурний виклад думок. На нашу думку, не менш важливим є й закон словесної творчості, який передбачає вираження думки вербально. Він реалізується у комунікативних якостях мовлення. Розвиток нормативного мовлення, тобто виконання вправ, відвідування практичних занять, робота з різними словниками та спеціальною літературою, написання текстів різної складності, різних стилів та жанрів, слухання та аналіз взірцевих промов, – все це сприятиме, з одного боку, реалізації окресленого закону риторики, а з іншого – забезпечить ґрунтовне формування риторичної компетентності як однієї з основних компонентів професійної компетентності майбутнього вчителя української мови і літератури. Цей закон передбачає уникнення тавтології, плеоназму, вживання слова у невластивому для контексту значенні та інших лексичних помилок, образність мислення, тобто використання яскравих прикладів і, водночас, стислість і доцільність обраних для викладу думки мовних засобів (цитат, афоризмів, приказок, прислів'їв тощо). Варто зазначити, що неабияке значення для реалізації цього закону мають і фонетичні засоби, тобто інтонація, з якою говорить майбутній учитель, тембр голосу, дикція і темп мовлення. Перебіг практичної реалізації методики формування риторичної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури в процесі вивчення мовознавчих дисциплін здійснювався поетапно та забезпечувався системою вправ та завдань, що мали узагальнювальний характер і ґрунтувалася на найбільш поширених у лінгводидактиці класифікаціях, зокрема, у контексті нашого дослідження, вагомого значення набувають тренінгові вправи і практикуми, що сприяють особистісній включеності студентів у процес мислення і діяльності, що істотно підвищує ефективність формування риторичної компетентності, а саме: досягається розвиток умінь виокремлення й розв'язання проблем, здатності взаємодії й подолання рефлексивних бар'єрів, збагачення риторичного досвіду. На нашу думку, тренінгові методики нині є одними із найрезультативніших.

Висновки. Отже, успіх і ефективність риторичної діяльності залежить від рівня підготовленості оратора, від того, як він виконує комунікативні завдання, зокрема, як долає дистанцію між собою та слухачем, як враховує психологічні засади стосунків між людьми в аудиторії, адже вплинути на

слухачів, переконати їх у чомусь саме публічним виступом можна за умови органічного поєднання вербальних і невербальних засобів публічного спілкування. Багатофункційність педагогічної риторики, що характеризує об'єкт нашого дослідження як складний, компоненти якого співвідносяться з риторичними потребами освітньопедагогічної сфери та суспільства загалом. Виділені функції мають різне значення відповідно до цілей професійнопедагогічній діяльності. Запитаність педагогічної риторики в сучасному суспільстві та освітній практиці зумовлює взаємодію риторики з іншими напрямами професійної діяльності педагога, а також визначає важливе місце педагогічної риторики в професійній підготовці. Незначна увага до окресленої проблеми в минулому столітті стала причиною недостатнього розвитку риторичної культури педагогів. Вихід із цієї ситуації вбачаємо в запровадженні курсу педагогічної риторики у ЗВО, у систему післядипломної підготовки вчителів та в програму самопідготовки освітян, оскільки педагогічна риторика є умовою ефективності педагогічного дискурсу й успішної професійної діяльності освітніх працівників.

Література:

1. Андрончик В. О., Бушанська В. В., Дума Л. П. Розвиток життєвих навичок. Навч.-метод. посібник для роботи зі старшокласниками і випускниками інтернатних закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Київ: ФОП Шарко , 2011. 160 с.

2. Білоус О., Шевченко В., Мольченко Д. Зв'язок тривожності з самооцінкою та особливості їх впливу на ефективність публічного виступу. Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки. № 1 (19), 2018. С. 169-172.

3. Шевченко В., Мольченко Д. Психологічні особливості впливу ситуативної тривожності на ефективність публічного виступу. Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки, № 1 (16), травень 2016. С. 229-234.

4. Янц Н. Риторична компетентність як складова професійної компетентності соціального педагога / Н. Янц // Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу "Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди". Педагогіка. Психологія. Філософія. - 2014. - Вип. 33. - С. 174-182. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gvpdpu_2014_33_22.

5. Дика Н., Глазова О. Розвиток емоційного інтелекту як важливий компонент методики навчання мови в закладах загальної середньої освіти. Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки. Вип.3. Бердянськ: БДПУ, 2019. С. 105-112.

References:

1. Andronchik, V. O., Bushans'ka, V. V., Duma, L. P. (2011). *Rozvitok zhittєvih navichok [Development of life skills]*. Kiïv: FOP Sharko [in Ukrainian].

2. Bilous, O., Shevchenko, V., Mol'chenko, D. (2018). Zv'jazok trivozhnosti z samoocinkoju ta osoblivosti ïh vplivu na efektivnist' publichnogo vistupu [The relationship between anxiety and self-esteem and the peculiarities of their influence on the effectiveness of public speaking]. *Naukovij visnik MNU imeni V.O. Suhomlins'kogo. Psihologichni nauki - Scientific Bulletin of the MNU named after V.O. Sukhomlynskyi. Psychological sciences,* 1 (19), 2018, 169-172 [in Ukrainian].